
BALKAN
10. ULUSLARARASI
SOSYAL BİLİMLER
KONGRESİ
KIRKLARELİ
6 - 7 Ocak 2024
KONGRE TAKVİMİ
Özetlerin gönderileceği son tarih: 2 Ocak 2024
Tam metinlerin gönderileceği son tarih: 15 Ocak 2024
Kongre kitabı yayın tarihi: 5 Şubat 2024
IISTR
www.balkankongresi.org

Afiş

PROCEEDING BOOK

BALKAN
10. ULUSLARARASI SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ

KIRKLARELİ
6 - 7 Ocak 2024

BALKAN 10th INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL SCIENECES
January 6-7, 2024
KIRKLARELI

Published by Academy Global Publishing House

www.balkankongresi.org

Bildiri Kitabı

BALKAN 10TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL SCIENCES
JANUARY 6 - 8, 2024
KIRKLARELI

Edited By
ASSIST PROF. DR. GULTEKIN GURCAY

CONGRESS ORGANIZING BOARD

HEAD OF CONFERENCE : Prof. Dr. Hülya Çiçek
Head of Organizing Board: Assit. Prof. Dr. Gültekin Gürçay
Organizing Committee Member: Dr. Amaneh Manafidizaji
Organizing Committee Member: Prof. Dr. Ali Bilgili
Organizing Committee Member: Prof. Dr. Naile Bilgili
Organizing Committee Member: Prof. Dr. Başak Hanedan
Organizing Committee Member:: Prof. Dr. Dwi Solisworo
Organizing Committee Member:: Prof. Dr. Raihan YUSOPH
Organizing Committee Member: Prof. Dr. Hajar HUSEYNOVA
Organizing Committee Member: Doç. Dr. Elif Akpınar Külekçi
Organizing Committee Member: Aynura Əliyeva
Organizing Committee Member: Doç. Dr. Nazilə Abdullazadə
Organizing Committee Member: Dr. Mehdi Meskini Heydarlou

All rights of this book belong to Academy Global Publishing House
Without permission can't be duplicate or copied.
Authors of chapters are responsible both ethically and juridically.
Academy Global–2023©

Issued: 05.02.2024
ISBN: 978-625-6830-77-6

Kongre Düzenleme Kurulu

CONFERENCE ID

BALKAN 10TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL SCIENCES

DATE – PLACE
JANUARY 6 – 7. 2024
KIRKLARELI

ORGANIIZATION
ACADEMY GLOBAL CONFERENCES & JOURNALS

EVALUATION PROCESS
All applications have undergone a double-blind peer review process.

PARTICIPATING COUNTRIES
Turkey - Vietnam. - Azerbaijan – Poland – Canada – Nigeria – Japan – Perak – China – Iran – USA - , Czech Republic - United Kingdom – Indonesia - Malaysia. - UK. Finland – Tailand – Australia – Singapore – Korea - Jordan. – Israel – Pakistan – Sweden – Russia – Bangladesh - Taiwan. – Libya - South Africa – Ethiopia – México – Algeria – Canada -

PRESENTATION
Oral presentation

ASSOCIATION & ACADEMIC INCENTIVES :
In the conference 47 papers have been presented by Turkish participants and 65 papers by foreign participants.
Members of the organizing committees of the conference perform their duties with an "official assignment letter"

LANGUAGES
Turkish, English, Russian, Persian, Arabic

Konferans Kimliği

Scientific & Review Committee

Prof. Dr. Ali BILGILI – Turkiye
Prof. Dr. Naile BİLGİLİ – Türkiye
Prof. Dr. Başak HANEDAN – Türkiye
Prof. Dr. Hülya Çiçek KANBUR – Turkiye
Prof. Dr. Emine KOCA – Turkiye
Prof. Dr. Fatma KOÇ – Turkiye
Prof Dr. Bülent KURTİŞOĞLU – Turkiye
Prof. Dr. Hajar Huseynova – Azerbaijan
Prof. Dr. Dwi SULISWORO – Indonesia
Prof. Dr. Natalia LATYGINA – Ukraina
Prof. Dr. Yunir ABDRAHIMOV – Russia
Prof. Muntazir MEHDI – Pakistan
Prof. Dr. Raihan YUSOPH – Philippines
Prof. Dr. Akbar VALADBIGI – Iran
Prof. Dr. F. Oben ÜRÜ – Turkiye
Prof. Dr. T.Venkat Narayana RAO – India
Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ – Turkiye
Prof. Dr. Mustafa BAYRAM – Turkiye
Prof. Dr. Saim Zeki BOSTAN – Turkiye
Prof. Dr. Hyeonjin Lee – China
Assoc. Prof. Dr. Abdulsemet AYDIN – Turkiye
Assoc. Prof. Dr. Mehmet Fırat BARAN - Turkiye
Assoc. Prof. Dr. Dilorom HAMROEVA - Ozbekstan
Assoc. Prof. Dr. Abbas GHAFFARI – Iran
Assoc. Prof. Dr. Yeliz ÇAKIR SAHİLLİ - Turkiye
Assoc. Prof. Ivaylo STAYKOV - Bulgaria
Assoc. Prof. Dr. Dini Yuniarti – Indonesia
Assoc. Prof. Dr. Ümit AYATA – Turkiye
Assoc. Prof. Dr. Okan SARIGÖZ – Turkiye
Assoc. Prof. Dr. Eda BOZKURT – Turkiye
Assoc. Prof. Dr. Ahmet TOPAL – Turkiye
Assoc. Prof. Dr. Abdulkadir Kırbaş – Turkiye
Assoc. Prof. Dr. Mesut Bulut – Turkiye
Assoc. Prof. Dr. Fahriye Emgili – Turkiye
Assoc. Prof. Dr. Sandeep GUPTA – India
Assoc. Prof. Dr. Veysel PARLAK – Turkiye
Assoc. Prof. Dr. Mahmut İSLAMOĞLU – Turkiye
Assoc. Prof. Dr. Nazile Abdullazade – Azerbaijan
Assist. Prof. Dr. Göksel ULAY – Turkiye
Assist. Prof. K. R. PADMA – India
Assist. Prof. Dr. Omid AFGHAN - Afghanistan
Assist. Prof. Dr. Maha Hamdan ALANAZİ - Saudi Arabia
Assist. Prof. Dr. Dzhakipbek Altaevich ALTAYEV - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Amina Salihi BAYERO – Nigeria
Assist. Prof. Dr. Baurcan BOTAKARAEV - Kazakhstan

Bilim ve İnceleme Komisyonu

Assist. Prof. Dr. Ahmad Sharif FAKHEER - Jordania
Assist. Prof. Dr. Gültekin GÜRÇAY – Turkiye
Assist. Prof. Dr. Dody HARTANTO - Indonesia
Assist. Prof. Dr. Mehdi Meskini HEYDALOU – Iran
Assist. Prof. Dr. Bazarhan İMANGALİYEVA - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Keles Nurmaşulı JAYLIBAY - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Mamatkuli JURAYEV – Ozbekistan
Assist. Prof. Dr. Kalemkas KALIBAEVA – Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Bouaraour KAMEL – Algeria
Assist. Prof. Dr. Alia R. MASALİMOVA - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Amanbay MOLDIBAEV - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Ayslu B. SARSEKENOVA - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Bhumika SHARMA - India
Assist. Prof. Dr. Gulşat ŞUGAYEVA – Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. K.A. TLEUBERGENOVA - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Cholpon TOKTOSUNOVA – Kirgizia
Assist. Prof. Dr. Hoang Anh TUAN - Vietnam
Assist. Prof. Dr. Botagul TURGUNBAEVA - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Dinarakhan TURSUNALİEVA - Kirgizia
Assist. Prof. Dr. Yang ZİTONG – China
Assist. Prof. Dr. Gulmira ABDİRASULOVA – Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Imran Latif Saifi – South Africa
Assist. Prof. Dr. Zohaib Hassan Sain – Pakistan
Assist. Prof. Dr. Murat GENÇ – Turkiye
Assist. Prof. Dr. Monisa Qadiri – India
Assist. Prof. Dr. Vaiva BALCIUNIENE – Lithuania
Assist. Prof. Dr. Meltem AVAN – Turkiye
Aynurə Əliyeva - Azerbaijan
Sonali MALHOTRA - India

Bilim ve İnceleme Komisyonu

BALKAN 10th INTERNATIONAL CONFERENCE ON APPLIED SCIENCES
BALKAN 10th INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL SCIENCES
ARTAcademy 3rd INTERNATIONAL GROUP EXHIBITION

January 6 - 7, 2024
Kırklareli

Join Zoom Meeting
https://us02web.zoom.us/j/88193707664?pwd=MEZBL3M0SlArNWVsMjV0YUJkR3IIQT09

Meeting ID: 881 9370 7664
Passcode: 123456

Bildiri Sunum Platformu

BALKAN 10th INTERNATIONAL CONFERENCE ON APPLIED SCIENCES
BALKAN 10th INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL SCIENCES
ARTAcademy 3rd INTERNATIONAL GROUP EXHIBITION
January 6 - 7, 2024
Kırklareli
Meeting ID: 881 9370 7664 Passcode: 123456

06 OCAK/ JANUARY 06, 2024 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)

Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
SALON 2	Doç. Dr. NALÂN DANÂBAŞ	1	MANUSA MEKİKLİ DOKUMALARININ GÜNÜMÜZ GİYSİ TASARIMLARINDA YORUMLANMASI	Merve CİNAL Doç. Deniz ÇELİKER
		2	THE TRANSFORMATION OF ARTISTIC CERAMIC PANELS INTO PRESENT-DAY CERAMIC WALL ART	Doç. Dr. NALÂN DANÂBAŞ
		3	THE EFFECTS OF EXAGGERATION AND AWFULNESS IN THE WORKS OF IVAN LE LORAIN ALBRIGHT IN THE BAROQUE STYLE	Doç. Dr. FAHRETTİN GEÇEN,
		4	ÜSLUP VE KONU BAĞLAMINDA DOĞU-BATI SENTEZ İLİŞKİSİ İLE OSMAN HAMDİ BEY RESİMLERİNE YÖNELİK ÇÖZÜMLEMELER	Doç. Dr. FAHRETTİN GEÇEN,
		5	BALKAN DAĞLARINDAN TÜM DÜNYAYA: SANATIN VE YERYÜZÜNÜN İYİLEŞTİRİCİ ELLERİ	Doç. Dr. AYŞE NAHİDE YILMAZ
		6	EKOLOJİK PERSPEKTİFTE DİSTOPİK TÜRK SİNEMASI	Doktora Öğrencisi, AYTEK UĞUR ÇAN Prof. Dr., MEHMET ÖZTÜRK
		7	YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ DERS KİTAPLARINDA BEDEN DİLİ KULLANIMINA YÖNELİK BİR İNCELEME	Tuğçe ÇALIŞKAN Doç. Dr. Esin YAĞMUR ŞAHİN
		8	Rumeli-Balkan Topluluğunda Akraba Evliliği ve Algısı Analizleri: Rumeli-A Çalışması	Gülen Aksu Türker Prof. Dr. Necdet Tekin Prof. Dr. Ayhan Olcay Yasemin Olcay Karahan

Bildiri Sunum Programı ve Oturum Başkanlığı

Contents

DİJİTAL MEDYA ARAÇLARINDAN YOUTUBE'DE AHLAKİ ÇÖZÜLME (MORAL DISENGAGEMENT) HASHTAG ANALİZİ 1
AHLAKİ ÇÖZÜLME BAŞLIKLI LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ 13
DİJİTAL MEDYA BAŞLIKLI LİSANSÜSTÜ TEZLERİN ANALİZİ 22
THE ROLE OF THE LEADERS IN STRESS MANAGEMENT IN ORGANIZATIONS: A CONCEPTUAL FRAMEWORK AND SOLUTIONS 30
KONAKLAMA İŞLETMELERİNDE ÇALIŞANLARIN İŞE TUTKUNLUK VE DUYGUSAL EMEK İLİŞKİLERİNİN İNCELENMESİ 41
KARANLIK LİDERLİK VE ÖZELLİKLERİ: KAVRAMSAL BİR DEĞERLENDİRME 55
TÜRKİYE'DE BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN TARİHSEL GELİŞİMİ VE BANKACILIK ALANINDA İNOVATİF GELİŞMELER 70
MANUSA MEKİKLİ DOKUMALARININ GÜNÜMÜZ GİYSİ TASARIMLARINDA YORUMLANMASI 85
ARTİSTİK SERAMİK PANOLARIN, GÜNÜMÜZDE SERAMİK DUVAR SANATINA DÖNÜŞÜMÜ 100
IVAN LE LORAIN ALBRIGHT'IN BAROK ÜSLUBUNDAKİ ESERLERİNDEKİ ABARTI VE KORKUNÇLUK ETKİLERİ 118
ÜSLUP VE KONU BAĞLAMINDA DOĞU-BATI SENTEZ İLİŞKİSİ İLE 125
OSMAN HAMDİ BEY RESİMLERİNE YÖNELİK ÇÖZÜMLEMELER 125
EKOLOJİK PERSPEKTİFTE DİSTOPİK TÜRK SİNEMASI 133
YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ DERS KİTAPLARINDA BEDEN DİLİ KULLANIMINA YÖNELİK BİR İNCELEME 143
RUMELİ-BALKAN TOPLULUĞUNDA AKRABA EVLİLİĞİ VE ALGISI ANALİZLERİ: RUMELİ-A ÇALIŞMASI. 158
PIERRE LOTI'NİN İZLANDA BALIKÇISI'NDA SINIF ÇATIŞMASI 171
LOUIS PERGAUD'NUN DÜĞME SAVAŞLARI'NDA AKRAN ZORBALIĞI 180
MAUPASSANT'IN SİMON'UN BABASI İSİMLİ ÖYKÜSÜNDE BABA İMGESİ 190
BOSNALI İBRAHİM VEHBÎ'NİN RUZNAMESİ 200
BİLGE KARASU'NUN DUTLAR HİKÂYESİNDE KRONOTOP 207
FATİH- HARBİYE ROMANINDA DOĞU-BATI MUKAYESESİ 218
DOBRUCA TÜRK AĞIZLARINDA "H" ÜNSÜZÜNÜN KULLANIMI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME 225
SEYF-İ SARAYÎ'NİN GÜLİSTAN TERCÜMESİ'NDE "OL" İŞARET SIFATI ÜZERİNE 230
KELİME ÇAĞRIŞIMLARININ SOSYOEKONOMİK DÜZEY DEĞİŞKENİNE GÖRE İNCELENMESİ "ELMA" ÖRNEĞİ 242
PEDAQOJİ FİKİR TARİXİNDƏ "VƏTƏN DİLİ" DƏRSLİYİNİN YERİ. 249
OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN DEĞERLER EĞİTİMİNE İLİŞKİN TUTUMLARI 255
VIEWS ON TEACHER LEADERSHİP ROLES INSIDE AND OUTSİDE THE CLASSROOM 270
BALKANLARDA TÜRKLER VE ETKİLERİ 285
TEKİRDAĞ MÜZESİNDEKİ KORİNTH SÜTUN BAŞLIKLARI 296

ISBN NO. 978-625-6830-77-6

Bildiri Kitabı İçindekiler

ABDÜLVEHHAB EŞ-ŞA'RÂNÎ'NİN LEVÂKÎHU'L-ENVÂRİL-KUDSİYYE Fİ TABAKÂTİ'L ULEMÂ VE'S-SUFİYYE İSİMLİ ESERİNDEKİ ZÜHD HAYATI KONUSUNDAKİ NASİHATLERİN GÜNÜMÜZ İNSANINA ÖRNEKLİĞİ 311

THE STEREOTYPICAL REPRESENTATION OF THE ARAB IMAGE IN 20TH CENTURY ENGLISH POPULAR FICTION 315

DUYGU SOSYALLEŞTİRME ÜZERİNE DERLEME 321

GELİŞEN TEKNOLOJİNİN FUTBOL HAKEMLERİNİN KARAR VERME BECERİLERİ ÜZERİNE ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI 330

SPOR SALONLARINA AKTİF DEVAM EDEN BİREYLERİN SPORDAN VE SPOR SALONLARINDAN BEKLENTİ DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ 350

MÜZİĞİN SPOR PERFORMANSI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ: ÇEŞİTLİ BRANŞLARDA MÜZİK UYARANLARININ ROLÜ 363

E-SPOR YOLCULUĞU VE E-SPORCU KARİYERİ 372

CHANGES IN BILATERAL TRADE AFTER BTAs - EVIDENCE FROM VIETNAM AND ITS THREE MAJOR PARTNERS 379

TÜRKİYE'DEKİ DIŞ TİCARET ÜZERİNE AMPİRİK BİR ANALİZ 392

TÜRKİYE'DE E-TİCARET, SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ VE ENFLASYON ARASINDAKİ İLİŞKİ 401

DÜZENSİZ GÖÇLE MÜCADELE KAPSAMINDA TÜRKİYE-YUNANİSTAN İLİŞKİLERİ 408

TİCARET UNVANLARI HAKKINDA TEBLİĞ'E İLİŞKİN BİR DEĞERLENDİRME 416

UKRAYNA KİMLİK İNŞASI OLUŞUMU 426

HEYDƏR ƏLİYEV VƏ AZƏRBYCANDA QADIN SİYASƏTİ 436

Katılım Belgesi

ARTİSTİK SERAMİK PANOLARIN, GÜNÜMÜZDE SERAMİK DUVAR SANATINA DÖNÜŞÜMÜ

Doç. Dr. NALÂN DANÂBAŞ
Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi,
nalandanabas@gmail.com, ORCID ID:0000-0001-9838-4433

Özet

Mimaride seramik pano uygulamaları geçmişten günümüze gelen bir pratiği içermektedir. İç ve dış mekânlarda sürekli olarak kullanılmış olan seramik panolar, dönemin kültürünü, duygusunu, politikasını ve eğitim düzeyini aktararak bir ifade dili olma özelliği göstermiştir. Tarihsel süreç içerisinde seramik panolar, ilk olarak Mısır ve Mezopotamya'da yapıların dış yüzeylerini hem korumak hem de süslemek amaçlı kullanılmıştır. Kültür, bir toplumu diğerlerinden ayıran en önemli özelliktir, seramik panolar da her dönemin kendine ait kültürünü ve düşüncesini günümüze kadar yansıtmışlardır. Artistik seramik panoların, günümüzde seramik duvar sanatına dönüşmesi sonucunda çoğu kamusal ve özel mekânlarda izleyici ile buluşması, geçmişe ve geleceğe göndermeler yapan uygulamaları içermektedir. Ülkemizde 1950'lerde çağdaş kent anlayışıyla uygulanan artistik seramik panolar çoğunlukla sosyal yapılarda, otel ve şirket binalarında ve kültür merkezlerinin iç ve dış mekânlarında görülmektedir. Seramik disiplini içerisinde, farklı uygulama teknikleri ile oluşturulan seramik panoların, sadece bir eser olması dışında, uygulandığı mekân ile de bir bütünlük sağlaması ona ayrıcalıklı bir anlam kazandırmaktadır. Üretilen panoların ana maddesi olan kil, günümüzde teknolojinin ilerlemesiyle birlikte yeni yöntemleri ve malzeme çeşitliliğini de beraberinde taşırken, sanatçılara geniş bir yelpaze olanağı sunmaya devam etmektedir. Ayrıca, günümüzde uygulanan seramik duvar sanatı, seramik alanındaki genç kuşaklara kültürel anlamda ilham kaynağı olmaktadır. Artistik seramik panoların, günümüzde seramik duvar sanatına dönüşümü isimli çalışma, pano uygulamalarının tarihini yeniden tekrarlamak olmamakla beraber, ulusal ve uluslararası seçilmiş örnekler ve uygulanmalarla elde edilen teorik bilgi ve görsellerin hem genç nesillere bir bilgi aktarımı sağlamak hem de geçmişle günümüz arasında bir köprü kurulmasını amaçlanmaktadır.

Anahtar kelimeler: Artistik pano, Duvar sanatı, Seramik

THE TRANSFORMATION OF ARTISTIC CERAMIC PANELS INTO PRESENT-DAY CERAMIC WALL ART

Abstract:

The application of ceramic panels in architecture is a practice that spans from the past to the present. Used in both interior and exterior spaces, ceramic panels have become a language of expression, conveying the culture, emotions, politics, and educational level of the time. Throughout history, ceramic panels have been used to both protect and decorate the exterior surfaces of buildings in Egypt and Mesopotamia. Since culture is the most prominent feature

that distinguishes one society from another, ceramic panels have reflected the unique culture and mentality of each period to the present day. The transformation of artistic ceramic panels into contemporary ceramic wall art has led many of them to meet the viewer in public and private spaces, incorporating applications that contain references to the past and the future. Practiced with the modern urban approach in the 1950s in Turkey, artistic ceramic panels are often found in social structures, hotel and commercial buildings, as well as interior and exterior spaces of cultural centers. Designed using a variety of techniques within the discipline of ceramics, ceramic panels not only serve as works of art, but also contribute to the integrity of the environment in which they are installed, adding a sense of authenticity. As the primary material for building panels, clay continues to provide artists with a wide range of resources, and as technology advances, new methods and a variety of materials are becoming available. Furthermore, ceramic wall art as it is practiced today is a source of cultural inspiration for the younger generations in the field of ceramics. Although the study "The Transformation of Artistic Ceramic Panels into Present-day Ceramic Wall Art" does not aim to repeat the history of panel applications, the theoretical knowledge and visuals obtained through selected national and international examples and practices are intended to serve both as a transfer of knowledge to younger generations and to build a bridge between the past and the present.

Key words: Artistic panel, Wall art, Ceramics

1. Giriş

Uygarlıklar boyunca yaşadığı kültür ile çoğu alanda uygulanmış olan seramik sanatı, en çok seramik duvar panoları olarak karşımıza çıkmaktadır. Dayanıklılığı, doğal bir malzeme olması ve mekâna göre tasarımları açısından da genellikle tercih edilmektedir (Hayırsever, 2019, s.2). İlk kez Mısır ve Mezopotamya'da görülen seramik panolar, yapıların yüzeylerini doğal etkilerden korumak ve süslemek amacıyla kullanılmıştır. Selçuklular ve Osmanlılar Döneminde Anadolu'daki seramik panolar çoğunlukla mimari yapıların duvarlarında çini olarak kendini göstermiştir. Anadolu Selçukluları çiniyi idari binalarla dini binalarda, Osmanlılar ise İznik çinilerini tüm mimari yapılarda kullanmışlardır. Anadolu'da Cumhuriyet dönemine kadar kamusal yapılarda ve alanlarda kullanılan seramik hem estetik hem de işlevsel açıdan ele alınmıştır. Ancak Cumhuriyetin ilanından sonra yönetim biçimi değişmiş ve düşünceleri de değişime uğratmıştır. Değişim sanata da yansıyarak dönemin gereksinimlerine cevap verebilecek eserler yaratılmaya başlanmıştır. Teknolojinin gelişmesiyle beraber seramiğe olan ilginin artması ile çeşitli uluslararası etkinliklerde seramik eserlerin görünür olmaya başlaması değişimlerden bir tanesidir. Bu bağlamda 1960'ların başlarından itibaren modernizm düşüncesiyle inşa edilen yapılarda, mimarların ve sanatçıların diyaloğu ile seramik panolar yapılara dahil edilmeye başlanmıştır. Aynı yıllarda Avrupa'da da benzer düşünceler hâkim olmakla beraber, panoların yapıya sonradan eklenen bir süsleme olmaması için, yüzeyin, mekânın ve çevrenin bir bütün olarak algılanması gerektiği ve mimariden ayrılamayacağı hedeflenmiştir. Yaşamımızın temel unsurlarından olan hava, su, ateş ve toprağın bütünleşmesiyle ortaya çıkan seramik sanatı, geleneği geleceğe aktaran bir yapıdır (Cingöz, 2022, s. 1,2). Geçmişte artistik seramik panolar bulundukları mekâna kişilik katarken, artık günümüzde seramik duvar sanatı olarak tanımlanmaktadır. Çalışmaların malzemesi, yapım yöntemi teknolojiye göre sürekli değişse de seramik pano uygulamaları her zaman ve her devirde mimarinin tamamlayıcısı olmuştur. Seramik panoyu tasarlayan, şekillendiren, sırlayarak fırınlayan seramikçi, yaratıcılığıyla beraber eserin özgün ve tek olması açısından

sanatçı niteliği kazanmaktadır. Seramik sanatçıları, mekânlara uyguladıkları çalışmalarla, bireyi hem sanat ile buluşturur hem de psikolojik açıdan kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamaktadırlar. 1970'li yıllarda sanata bakış açısı değişerek yeni bir algı yaratılmış ve toplumda sanata karşı bir farkında olma durumu sağlanmıştır (Hayırsever, 2019, s.12, 13). Değişim, toplumdan topluma, ülkeden ülkeye, kültürden kültüre farklılıklar göstermektedir. Her ülkenin kültürel birikimi, inançları, coğrafyası, siyasal durumu ve ihtiyaçları birbirlerinden farklı olduğundan, değişimi ve yenilenmeyi de farklı yaşamışlardır (Erman, 2010, s.79). Günümüzde iç ve dış mekânlarda karşılaştığımız seramik duvar sanatı, mimari yapının soğuk görünümünü sanatla beraber gizleyerek, yer aldığı alanın özelliklerini ifade etmektedir. Duvar, sınırlayan bir öğe olarak düşünüldüğünde, seramik duvar sanatı yapıyı sanatsal ifade biçimi ile değerli kılmakta ve böylelikle izleyenin iç dünyasında bir hareketlilik meydana getirmektedir (Küçük ve Özçelik, 2022, s. 480).

2. Seramik Sanatında Duvar Panoları

Hammaddesi kil olan ve çeşitli yöntemler ile üretilen seramik panolar, işlevsel, dekoratif veya sanatsal isimlendirilmeleriyle mimariye bağlı pişmiş kil ürünler olarak tanımlanmaktadır. Avrupa'da duvar panoları 19. yüzyılın ikinci yarısında sanayi devrimi ile hız kazanmıştır. Endüstrileşmeyle beraber İngiltere'de gelişen Arts and Crafts hareketi, seri üretimin artması ve el emeğinin azalmasına karşı tepki göstermiştir. Resim ve heykel sanatçıları Arts and Crafts hareketinin etkisiyle seramik alanına ilgi duymuş ve bu dönemde modern seramik atölyeleri çoğalmaya başlamıştır. 20. yüzyılın başlarında, Arts and Crafts, Art Nouveau, De Stijl ve Bauhaus gibi yapılanmaların amacı disiplinlerarası etkileşimi artırmak ve en önemli iki alan olan mimarlık ve seramiği birleştirme düşüncesidir. Mimar Walter Gropius ve Le Corbusier, modern mimarlık ilkelerini benimseyerek zaman içerisinde ilkeleri olgunlaştırmışlardır. Modernitenin sorgulandığı 1960'lı yılların ardından tekdüzeliğe tepki olarak Postmodern mimarlık hareketi gelişmiştir. Dönemin sanatçılarıyla çalışan mimarlar yapı tasarımlarına seramik panolarını da dahil etmişlerdir. Yine dönemin ressamları, heykeltraşları ve seramik sanatçıları çoğu yapıya seramik pano uygulamalarında bulunmuşlardır. Türkiye'de ise mimarlık, 20. yüzyılın başlarında Selçuklu ve Osmanlı çini sanatının etkisi altında kalmıştır. 1940'lı yıllarda, modern mimarlığın etkisi görülmeye ve 1950'li yıllarda ise, batının mimarisinden etkilenilerek geleneksel tasarımlardan uzaklaşılmaya başlanmış, mimarlık ve sanat iş birliği bu dönemde önem kazanmıştır. Yapılarda artistik seramik panoların yaygınlaşması ve sanatsal bir olguya dönüşmesi yine bu dönemde görülmektedir. Geçmişte mimari yapılarda görülen çiniler, zaman içerisinde batının da etkisiyle dönemin gerekliliğine uyum sağlayarak yerini modern seramik panolara bırakmıştır. Batı mimarisine uygun modern yapıların cephelerinde kültürel ve Anadolu'ya ait simgelerin yoğunlukta olduğu görülmektedir. Sonraki zamanlarda sanatçılar modern mimari anlayışına uygun iç ve dış mekânlarda eserlerini uygulamışlardır. Çağdaş mimaride panolar, endüstriyel ve sanatsal seramik panolar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır (Cingöz, 2022, s. 88,89,97-101). Sanat, geçmişten günümüze insan yaşamında önemli bir yere sahip olurken diğer bir taraftan da bir ifade aracı olarak kullanılmıştır. Disiplinlerarası sınırların ortadan kalktığı günümüzde, mimarlık ve seramik devamlı etkileşim halindedir (Çetin, 2022, s. 85). Yaşadığımız yüzyılda mimari ve seramik etkileşimi üzerinden artistik seramik panoları, günümüzde duvar sanatına (Ceramic Wall Art) dönüşerek çeşitli uygulamalarını sürdürmektedir.

3. Seramik Duvar Sanatı Üzerinden Sanatçı ve Yapıt Okumaları

Seramik dayanıklı bir malzeme olarak farklı uygulamaları içerisinde barındıran bir malzemedir. Bu nedenle geçmişten günümüze mimaride önemli bir yer tutmuştur. Seramik sanatı, toplumsal ve kültürel olgusuyla beraber, gelişen/dönüşen bir alan olarak en çok seramik duvar panolarında kendini göstermiştir. Bu bağlamda geçmişten gümümüze dönüşerek gelen pano uygulamaları, yaşadığımız yüzyılda sanatçıların ifade biçimlerinin de değişmesine ve dönüşmesine neden olmuştur.

Seramik duvar sanatı ile okunabilecek eserler üreten yerleştirme sanatçısı **Danielle Weigandt**, zamanın ne olduğu sorusu üzerinden, onun görülemediğini, işitilemediğini, koklanamadığını ve dokunulamadığını düşünmektedir. Zamanın tüm duyularımızdan kaçtığını söyleyen sanatçı, yine de onu yaşadığımızı ve aslında her yerde olduğunu savunmaktadır. Çoğu kişi için zaman sadece duvardaki bir saattir. 24 saat sürekli dönen ve sürekli bir döngüyü ifade etmektedir. Weigandt'ın sanatı, jeoloji ve kuantum fiziği ile ilgilidir. Çalışmalarında küp formunu kullanan sanatçı, küpü zamanda bir an olarak ifadelendirirken, formların bir araya gelmesiyle de tüm zamanı duvar üzerinde kurgulamaktadır. Sanatçı, duvardaki saatin ötesine geçerek, görünmez gibi görünen zamanı görünür kılmanın peşindedir. Mekâna özgü yerleştirmeler yapan Weigandt, izleyenin zaman içerisinde eserlerini farklı yorumlamalarla düşüneceklerini beklemektedir.

Görsel 1,2,3,4,5,6: Danielle Weigandt, "Untitle", "İsimsiz", porselen, 2018-2019, 15 Haziran 2023.

Sanatçı, sanatı yaratma sürecinin, yaratılan nesne kadar önemli olduğu düşüncesinden hareketle, izleyicinin anlamak için sadece gözlerini eser üzerinde gezdirmesi veya sadece etrafında dolaşmasının yeterli olmadığını düşünmektedir. İzleyici, zamanın gerçekte ne olduğuna dair kendi yorumunu aktif olarak devreye sokmalıdır. Weigandt'ın çalışmaları, her zaman geçmiş zamanın bir temsili olsa da onları şimdiki zamanda yaratmaktadır. Sanatçı hem zamanın hem de çalışmalarının sonsuz olduğunu işaret etmektedir (URL 1). Weigandt, yaşadığımız olayların zaman içerisindeki yapısını ve hayatımızdaki rolünü araştırmaktadır. Ona göre bir olayın fiziksel oluşumu veya durumu, zamandaki bir noktayla ilişkilendirildiğinde hem yere hem de zamana bağlı bir anı simgelemektedir. Böylelikle farklı yerleştirmelerle zamanı birleştirmeye çalıştığını düşünmektedir (URL 2).

Seramik duvar sanatı ile okunabilecek yapıtlar üreten diğer bir sanatçı **Heather Knight**, modern tasarım ile doğal dünya arasında bir köprü kurmaya amaçlamaktadır. Knight, modern estetiği doğadan ilham alan desenler, şekiller ve dokularla birleştiren seçkin porselen çalışmalarıyla tanınan bir sanatçıdır. Sanatçının zanaata dayalı çalışmalarının tümü elle şekillendirilmiştir. Knight'in yavaş üretim tekniğine olan bağlılığı, yarattığı her nesnenin tek örnek olması ve bir ömür boyu dayanacak şekilde kurgulanmasını sağlamaktadır (URL 3). Sanatçı neredeyse tüm çalışmalarını porselen malzeme ile doğadan ilham alarak ve tekrara dayalı formlar olarak üretmektedir. Knight çalışmalarının organik modern tarzda olduğunu, dokuya odaklandığını işaret etmektedir. Yaratım sürecinde günün modasını ve iç mekânları bir

sıçrama tahtası olarak gören sanatçı, yaptığı yürüyüşler sürecinde karşılaştığı tüm doğal nesnelerden etkilendiğini ve bunun üzerine çalışmalarını gerçekleştirdiğini söylemektedir.

Görsel 7,8(ayrıntı),9: Heather Knight, "Porcelain Wall Sculpture", "Porselen Duvar Heykeli", 2007-2008, 17 Mayıs 2023.

Kili dünyevi ve kalıcı bir malzeme olarak gören sanatçı, doğayı da yeni ifade biçimleri oluşturmak için bitmeyen bir kaynak olarak görmektedir. Knight'ın kil levhalar ile başlayan çalışmaları, rüzgârın ve dalgaların hareketini yüzeye yansıtmasıyla devam etmektedir. Sanatçının çalışmaları birçok ülkenin mimarları tarafından tercih edilmektedir. Sanatçı çiçeklerden deniz kestanelerine ve tohum kabuklarına kadar, yaratıcılığını harekete geçiren doğal nesneleri bir araya getirmektedir. Dokuları yan yana getirerek seramik duvar sanatı ile okunabilecek yapıtlar üretmektedir (URL 4). Duvar heykellerini sadece porselenin verebildiği ruhani yarı saydamlığı vurgulamak için formların yüzeyini sırsız bırakan sanatçı, neme karşı da dayanıklılık kazanması açısından formları yüksek derecede fırınlamaktadır.

Çalışmalarında mekânlarla hem duygusal hem de fiziksel ilişkimizin bizi nasıl şekillendirdiği duygusu üzerinden hareket eden İrlandalı seramik sanatçısı **Isobel Egan**, kırılganlık, hafıza, mahremiyet ve duygu gibi kavramları eserlerine taşımaktadır. Kâğıt kadar ince porselenle çalışan sanatçı, mekânla olan ilişkisini ve onun hem fiziksel hem de duygusal olarak izleyeni nasıl etkilediğini işaret eden yüzeyler oluşturmaktadır. İzleyicide merak uyandırmayı hedefleyen sanatçı, çalışmalarında kişisel etkileşimlerini, deneyimlerini ve gözlemlerini kapsayan yaşam yolculuğundan hareket etmektedir. İnce porselenden kutu heykeller yapan Egan, şehirler, evler ve soyut mekânlar inşa etmektedir. Kutu evler hayal gücüyle sağlamlaştırılan aslında dayanıksız yapıları hatırlatmaktadır. Ayrıca, çalışmalar anılarımızı saklayabileceğimiz gizli bölmeleri önermektedir.

Görsel 10,11: Isobel Egan "Inside Outside", "İçeriden Dışarısı", "Continuity", "Süreklilik", 15 Haziran 2023.

Yaşadığımız evlerin sağlamlığını ve dayanıklılığını, ayrıca bizi çevreleyen duvarların gerçekliğini sorgulamaktadır. Sanatçının çalışmaları izleyicinin kendi mekânlarını, çocukluk ve hafıza deneyimlerini düşünmeye davet etmektedir. Kutu yapıları mikro mimari eserler gibidir (URL 5). Aynı zamanda, yaşadığımız binalarla aramızdaki karşılıklı ilişkiyi araştıran sanatçı, izleyeni yüzeyin ötesine bakmaya ve ilk bakışta görünmeyen gizli alanları keşfetmeyi hedeflemektedir. Egan'ın "Inside Outside", "İçeriden Dışarısı" isimli çalışması, bilincimizde

duvarlar ördüğümüzü, boşluğu, dinginliği ve sınırlamaları ifade eden seramik heykel serilerinden oluşmaktadır (URL 6).

Seramik duvar sanatı kapsamında yapıtlar üreten diğer bir sanatçı **Judit Varga**, Macaristan doğumlu bir seramik sanatçısıdır. Doğayla ve onun içerisindeki organik formlarla bağ kuran sanatçı, biçim, renk, yüzey ve yapı arasındaki dengeyi bulmak için çalışmaktadır. Sanatçının doğayla ve üzerine inşa edildiği organik yapılarla güçlü bir bağı vardır. Yürüyüşlerinde karşılaştığı küçük nesneler, ona doğanın kırılgan izlerini sunmaktadır (URL 7). Doğanın sunduklarından etkilenen sanatçı, yaşamdaki döngüyü vurgulamak için boş bölmeler, kozalar ve ölmekte olan çiçekleri metaforik bir yaklaşımla ifade etmektedir. Ona göre doğa, her zaman uyum ve denge içerisinde döngüsünü sürdürmesine rağmen uyumsuzluk ve çatışmalardan da beslenmektedir. Sanatçı, çalışmalarını kilin doğası gereği ıslakken şekil vererek astarlamaktadır (URL 8).

Görsel 12,13: Judit Varga, "Knot", "Düğüm", 17 Nisan 2023.

Plastik özelliği ve yönlendirilebilir olmasıyla porselen malzemeyi tercih eden sanatçı, kırmızı, beyaz ve siyah kil de kullanarak, çalışmalarını fırınladıktan sonra mat bir sır ile sırlamaktadır. Varga, kil aracılığıyla doğadaki evrensel dil ile bir bağ kurduğunu düşünmektedir. Sanatçının eserleri, doğada bulunan nesnelerin ve onların keşfi olarak tanımlanmaktadır. Kilin yaşayan bir malzeme olduğunu düşünen sanatçı, genellikle eserlerinde içsel boşlukları vurgulamakla beraber, yaşamındaki hüznü ve neşeyi yaşam boyunca geçici bir yolculuğun kalıntılarıyla ilişkilendirdiğini vurgulamaktadır (URL 9).

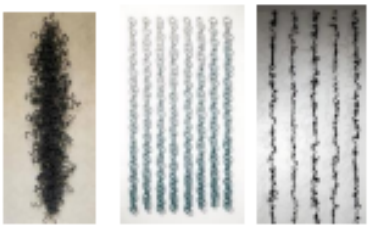
Uzaktan bakıldığında ikna edici ancak izleyiciyi yakından bakmaya davet eden çalışmalar üreten **Karyn Gabriel**, kili birincil malzeme olarak kullanması ile tekrar, modülerlik, alan ve doku konularında da duyarlı bir sanatçıdır. Tasarımcı ve görsel bir sanatçı olan Gabriel, duvar heykelleri yaratırken güzelliği, zanaatı ve işlevi birleştirmeye çalışmaktadır. Çalışmalarında ağırlıklı olarak kil malzeme ile çalışan Gabriel, yapısal bileşenler olarak metal, deri ve iplik malzemelerini de kullanarak kilin ağırlığına karşı zıtlıklar yaratmaktadır. Sanatçının çalışmaları incelikli ve ayrıntılarla dolu olmasına rağmen, sadeleştirilmiş formları içermektedir (URL 10). Kent görüntüleri ve doğada bulunan biçim ve desenlerden etkilenen Gabriel, aslında yüzeyin altını araştırdığını, formların özüne indiğini ve bizi çevreleyen yapıları ortaya çıkardığını vurgulamaktadır.

Görsel 14,15(ayrıntı),16,17(ayrıntı): Karyn Gabriel, "Burnt", "Yanmış", 2020, "Origin", "Köken", 18 Şubat 2023.

Tekrar ilkesini çalışmalarında bir yapı taşı olarak kullanan sanatçı, yapıyı modülerlik, boşluk, yüzey ve doku aracılığıyla ifade ettiğini düşünmektedir. Hem bütün hem de yüzlerce parçadan oluşan duvar heykellerinde sır kullanmayan sanatçı, ritmik hareketlere ve temel yapılara odaklanmaktadır (URL 11). Sanatçı, "Burnt", "Yanmış" isimli çalışmasında, duvara monte edilen heykelsi bir pano için, çok sayıda düzensiz biçimli seramik karoyu çelik tel ile birbirlerine bağlamıştır. Gabriel'in tek tek karoları birleştirmesi, yalnızca ritmik hareketi oluşturmak için değil, aynı zamanda benlik ve topluluk fikirleri için de bir metafor olarak tasarlanmıştır. Farklı parçaların bağlantısının görünüşte zayıf olduğu, ancak bir araya getirildiğinde bütünün daha güçlü olduğu üzerinden oluşturulmuştur (URL 12).

Seramik duvar sanatı ile okunabilecek yapıtlar üreten diğer bir sanatçı **Laurel Lukaszewski**, kil malzeme ile yerleştirmeler ve heykeller üreten bir sanatçıdır. Sanatçının çalışmaları, zamanda yakalanmış bir an düşüncesine odaklanan ve doğayı yansıtan nesneleri içermektedir. Lukaszewski'nin çalışmaları, doğada bulunan ritim öğesine ve Japon kültürünün üzerine yaptığı çalışmalardan oluşmaktadır (URL 13). Suda yaşayan canlıların yanı sıra hareket, desen ve ritimlerden etkilenen sanatçı, çalışmalarında suya ömür boyu sürecek olan tutkusunu yansıtmakla beraber, suyun kesintisiz bir şekilde akışını yorumlamaktadır. Ona göre çalışmaları, bu sürekli hareketin sadece bir an için bile olsa durdurulduğu bir kesiti yakalamayı amaçlamaktadır. Duvar yerleştirmeleri, sergi süresince var olan ve daha sonra yeniden yapılandırıldığında değişen, sürekli değişimi yansıtmaktadır (URL 14).

Görsel 18,19,20: Laurel Lukaszewski, "Past Midnight", "Geceyarısı Sonrası" 2013, "The Changing Tide", "Değişen Gelgit" 2014, "Dreams written while falling from the night", "Geceden Düşerken Yazılan Düşler" 2013, 25 Ocak 2023.

Neredeyse Zen benzeri minimalist bir anlayışa sahip olan çalışmalar, duvardan aşağıya doğru sarkmaktadır. Sanatçının "Past Midnight", "Gece Yarısı Sonrası" isimli çalışması, siyah porselen bobinlerden oluşan ilk bakışta sıkı bir kütle görüntüsüne sahip, gerçekte yerçekimine karşı duran gevşek bir yapıyı temsil etmektedir. Sanatçı bu çalışmasını mürekkeple yazılmış bir yazı olarak düşünmektedir. Siyah porselen işçiliği biçime ve çizgiye odaklanmayı sağlarken, beyaz renkli çalışmaları ise ışık ve gölgeye dikkat çekmektedir. Ham siyah ve beyaz porselen malzemeyle oluşturulan çalışmalar saf ve görsel bir etki sunarken, çizginin, formun, ışığın ve gölgenin de önemli bir etki yarattığı görülmektedir. Sanatçının oluşturduğu her parça, ince bir delikten geçirilerek şerit haline getirilen ve bir bütünün parçası olan formları içermektedir (URL 15).

Birçok sanatçı gibi **Lauren Blakey** de doğal dünyadan ilham alan, çalışmalarını doğal yaşam ve biyoloji ile ilgili konular üzerinden ele alan bir sanatçıdır. Sanatçı, doğada bulunan yan yana gelmeleri aktarmakla beraber, büyüme, çürüme, güç ve kırılganlık kavramlarına odaklanmaktadır. Yosun, liken ve alglerin yüzeyleri, zamanla lekelenen ve yıpranan tortular, geçmişi ve büyümeyi açığa çıkaran yüzeyler oldukları için bu kavramlara

özellikle örnektir. Blakey'nin jeolojik olarak esinlendiği oluşumlar zaman duygusunu somutlaştırmaya çalışır, böylece ufalanan ve çürüyen parçaların doğada bulunan bu karşılıklı döngüde yer aldıkları algılanabilir. Parçaların çoğu bir duvara asılabilecek şekilde düzenlenmektedir. Blakey, seramik duvar sanatı çalışmalarını topraktan veya denizden çıkarılan özel çalışmalar olarak görmektedir. Yarattığı nesneler ortaya çıkarılmış kalıntıları hissettirse de geçmişimizden söz eden izleri işaret etmektedir (URL 16).

Görsel 21,22,23: Lauren Blakey, 2019, 21 Aralık 2022.

Bir süre sadece karolara odaklanan sanatçı, yaptığı çalışmaların aslında bir tuval-pano olduğunu düşünmektedir. Karolarla her şey yapılabilir düşüncesiyle yola çıkan sanatçı, onları çoğaltarak duvar heykelleri üretmektedir. Karoların iki boyutlu olduğu düşünülse de üzerlerine gelen çalışma ile üç boyutu yansıtmaktadırlar. Kil malzemenin duygusallığına inanan Blakey çalışmalarında hem doğadan hem jeolojik oluşumlardan hem de kaya benzeri dokulardan, özellikle yosun ve geçmişi açığa çıkaran yüzeyleri işaret etmektedir (URL 17).

Seramik duvar sanatı kapsamında yapıtlar üreten Amerikalı sanatçı **Margaret Boozer**, kil malzeme ile tarihe ve jeolojiye dokunmasıyla bilinen bir seramik sanatçısıdır. Sanatçı genellikle topraktan çıkan ve doğrudan sanatına giren kil ve mineraller ile çalışmaktadır. Bazı durumlarda, topraktan çıkardığı renkli malzemelerden kompozisyonlar oluşturarak, "toprak çizimler" adını verdiği çizimleri yaratmaktadır. Çizim olarak adlandırılmasına rağmen, bu sanat eserleri daha çok heykelsi yerleştirmelere benzemekte ve çizdiği malzeme kâğıt değil aslında galeri duvarıdır. Boozer, yerleştirmelerine farklı kil, mineral ve toprak dolu kovaları galeriye getirmekle başlar. Daha sonra kendisinden çalışması istenilen her mekânın özelliklerine göre farklı bir çalışma yaratarak yanıt vermektedir. Sanatçı çalışmalarını sıkıştırılmış toprak resimler olarak tanımlamakla beraber duvarlara asılan kompozisyonlar oluşturmaktadır (URL 18).

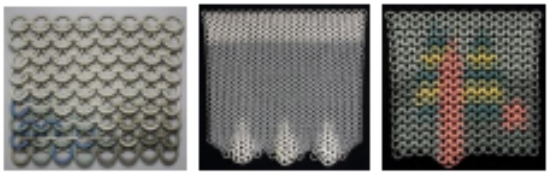

Görsel 24(ayrıntı),25,26,27(ayrıntı): Margaret Boozer, "Continents in Perpetual Movement ", "Kıtalar Sürekli Hareket Halinde" 2023, "Accumulation", "Birikim", 2008,"Bandar Dirt Poem", "Bandar Kir Şiiri", 27 Mart 2023.

Sanatçının, "Continents in Perpetual Movement ", "Kıtalar Sürekli Hareket Halinde" isimli çalışması, Hint Okyanusunda 115 adadan oluşan bir takımadayı tasvir etmektedir. Okyanus hissi veren çalışma, hareket ve okyanus tabanındaki izleri, parçalanmışlığı ve gelgitlerin hareketini işaret etmektedir. Sanatçı ayrıca, ticari sanat galerileri için daha kolay tüketilebilen dikdörtgen plakalar üreterek parçaları duvara kurgulamayı uygun görmektedir. Dünya

tarihinden ve jeolojisinden ilham alan sanatçı, genellikle gözden kaçan hikayelerin soyut görünümünü sunmak için ham toprak ve kil malzemeyi kullanmakla beraber, şehirlerin altındaki toprağın haritalanmış şeklini sade bir biçimde sunmaktadır. Boozer'a göre, toprak, yaşamların en büyük bağlayıcısı, her şeyin kaynağı ve varış noktasıdır. Toprak, hastalığın sağlığa, yaşlılığın gençliğe, ölümün yaşama geçmesini sağlayan şifacı, onarıcı ve dirilticidir. Sanatçı, toprağa gereken özeni göstermeden ne bir kültüre ne de bir yaşama sahip olamayız söylemini savunmaktadır (URL 19).

Hareket halindeki bir vücudu korumak için tasarlanmış, birbirine kenetlenen seramik halkalardan oluşan çalışmalar üreten **Ruth Borgenicht**, dokuma etkisiyle savunma, kalıcılık ve gizlenme kavramlarını sorgulayan bir sanatçıdır. Eski zırhlar gibi onun da seramik halkaları hareket edebilen birbirine kenetlenen parçalardan oluşmaktadır. Ayrıca ekonomi, tarım turizmimdeki büyüme, fiziksel dünya ve kişinin besin kaynaklarıyla yeniden bağlantı kurma arzusunu sorgulamaktadır. Çalışmalarında yerel malzemeleri kullanan sanatçı, izleyenin çevreye karşı duyarlı olmasını işaret etmektedir. Sanatçının geçmişten etkilenerek aldığı ve yeni bir malzeme ile ortaya koyduğu eserleri nostaljik bir duygu yaratmakla beraber, zincir desenini alışılmadık biçimlere dönüştürdüğü ve geleneksel zanaatkarlığın sınırlarını zorlayarak yaratıcı yollar açtığı görülmektedir. Borgenicht, çağdaş seramik heykel alanında çalışan özgün bir sanatçıdır. Çalışmaları, bireysel bütünlüklerini koruyan düzinelerce bileşenden oluşmaktadır (URL 20).

Görsel 28,29,30: Ruth Borgenicht, "Land and Sea", "Kara ve Deniz" 2022, "Hairpin Curtain ", "Fırketli Perde" 2016, "The American dream: the cranberry path", "Amerikan Rüyası:Kızılcık Yolu" 2008, 11 Mayıs 2023.

Sanatçının çalışmaları paradokslarla doludur. Çalışmalara uzaktan bakıldığında, savaş sırasında korunmak için kullanılan zincir zırhı, ancak daha yakından bakıldığında seramik malzemeyle yapılmış bir dokumayı öne çıkartmaktadır. Koruyucu bir ağ oluşturmak için kil malzeme kullanmak çelişkiyi de beraberinde getirmektedir. Sanatçı, ayrıca görsel olarak taş görünümünde olan halkaların, içsel kırılganlıklarıyla çelişen güçlü ve aşılmaz bir etki bıraktıklarını düşünmektedir (URL 21).

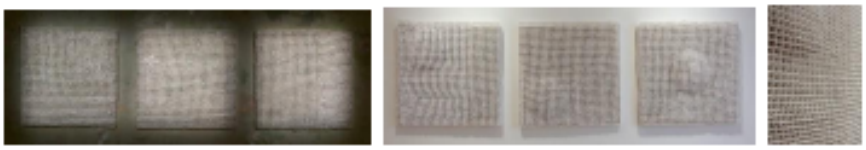
Seramik duvar sanatı ile okunabilecek yapıtlar üreten diğer bir sanatçı **Sara Ransford**, seyahatleri sırasında fark ettiği aşınma ve birikme etkisini kâğıt seramikler üzerinden sürdürmektedir. Onun için en önemli şey, suyun üzerimizdeki etkisi ve bu etkiyle yaşamımızı değiştiren olaylardır. Sanatçı doğada ve hayatımızda önemli olayların meydana geldiğini, geçmiş olayların açığa çıkarak, kontrolümüz dışındaki olayların bir nehrin rotasını kalıcı olarak değiştirebildiğini veya bizi nesiller boyu etkilediğini düşünmektedir. Ransford, doğada tanık olduğu gerilimi ve uyumu bilinçaltımızda açılan bir pencere metaforu olarak kullanmaktadır. Ransford, doğal dünyayı heykel formlarıyla keşfettiğini, doğadaki karmaşıklığı ve bu karmaşıklığın kendi dünyamıza nasıl yansıdığını işaret etmektedir (URL 22).

Görsel 31,32,33,34: Sara Ransford, "Red River Lines", "Kızılırmak Hatları" 2015, "Fall Revisited", "Güz Yeniden Ziyaret Edildi" 2017, "İnterpreting Dance", "Dans Yorumlama" 2016, "Bubbling Apart", "Ayrı Köpüren" 2012, 16 Nisan 2022.

Sanatçının çöllerde, kanyonlarda ve okyanuslarda yaptığı gözlemler sonucunda, suyun bıraktığı tarihi izler ve oyuklar çalışmalarının alt yapısını oluşturmaktadır. Sanatçı, yeryüzündeki bu değişimlerin yaşamımızı kalıcı olarak değiştirdiğini düşünmektedir. Ransford, erozyon görüntülerini ve zamanın geçişini çağrıştıran çalışmalarında, yeryüzündeki suyun erozyon etkisini vurgulamaktadır. Sanatçının çalışmalarında parçalar arasındaki ilişki, çoktan kaybolmuş bir anı hissettirmektedir (URL 23).

Kilin sunduğu olanaklar ile tekrar ilkesini içeren duvar heykelleriyle tanınan Danimarkalı **Stine Jespersen**, değişmez ve kontrol edilemeyen arasındaki dengeyi, modüler tekrara dayalı çalışmalar yaparak ortaya koymaktadır. Sanatçı, izleyenin benzerlikler ve farklılıklar arasındaki ilişkiyi sorgulamalarını amaçlamaktadır. Tekrar içeren çalışmalarının aynı zamanda insan yaşamındaki kaçınılmaz tekrarın bir yansıması olarak görmektedir (URL 24). Kil parçalarını keserek birleştiren sanatçı, parçalar arasındaki farklılıkları ritim ve akış olarak tanımlamaktadır. Tekrarlanan öğeler arasındaki küçük farklılıklar, tanıdık olanın içinde beklenmedik olanı keşfederken izleyiciyi de içine çekmektedir.

Görsel 35,36,37(ayrıntı): Stine Jespersen, "Clay Knit", "Kil Örgü" 2021, 21 Aralık 2022.

Jespersen, zanaat ve endüstri disiplinini içeren tekrar sürecini yansıtmakla beraber hem dokumayı hem de bal peteğini çağrıştıran, doğa ve insan endüstrisini yansıtan duvara monte edilen eserler üretmektedir. Çalışmalarında rengi, dokuyu, düzeni ve kaosu ifade etmeye çalışan sanatçı, biçim ve malzeme bilgisiyle eserler üretirken, zıtlıkların önemli olduğunu ve endüstriyle el yapımının birleştirilmesini amaçlamaktadır (URL 25). Sanatçının tekrar, ritim, modül, boşluk ve yön olguları, bütünle arasındaki bağlantıyı sağlarken bir taraftan da karmaşık ağlara dönüşmektedir. Ayrıca bu karmaşık ağlar, tekdüze ve meditasyon duygusu uyandırmaktadır. Bu süreçte modüller arasındaki boşluk bütünün önemli bir parçası haline gelirken, sonuçta eğlenceli bir oyuna dönüşmektedir (URL 26).

Bir diğer seramik duvar sanatı çalışmaları üreten ve özellikle porselen malzemeyi kullanan Brezilyalı sanatçı **Valeria Nascimento**, doğa ve seramiğin pek çok ortak noktası olduğunu, her ikisinin de çok güçlü ve son derece kırılgan olduğunu düşünmektedir. Sanatçının duvar yerleştirmelerinde doğal şekillerle, kentsel çevre görüntülerinin birleşmesi, ruhani bir güzellik ve huzur yaratmaktadır. Sanatçının mimarlık eğitimi alması iyi bir alan duygusuna sahip olmasına yardımcı olurken, doğa çalışmalarında da her zaman ilham kaynağı olmuştur.

Nascimento, çalışmalarında izleyiciyi ruhani, bitkisel ve huzurlu görüntüler arasında bir yolculuğa çıkartmayı amaçlamaktadır. Her çalışmasını tek tek elde şekillendiren sanatçı, güçlü ve aynı zamanda hassas olan kurulumlarını mekâna uyum sağlayacak şekilde yerleştirmektedir. Sanatçı çalışmalarında bir bütün oluşturmak için, aynı formları bir araya getirerek ve birbirini tekrarlayan yerleştirmeler kurgulamaktadır. Ona göre doğa, tekrar eden biçimlerle doludur (URL 27).

Görsel 38,39,40,41: Valeria Nascimento, "Blue Hanging Cups", "Mavi Asılı Bardaklar" 2019, "Grey Pods", "Gri Bakla", "Black Cups", "Siyah Bardaklar" 2019, "Dark Waters", "Karanlık Sular", 20 Temmuz 2023.

Sanatçı, Amazon Yağmur Ormanlarının yok edilmesine tanık olarak çalışmalarını bu yok ediliş üzerinden gerçekleştirmektedir. Büyük ölçekli çalışmalarda yan yana getirilen küçük formlar, birbirleriyle diyaloğa girerek bir enerji yaratmaktadır. Nascimento'nun çalışmaları, ayrı öğelerin uyumlu, heykelsi bir bütünlük oluşturduğu ve tekrara dayalı bir kurgulamayı içermektedir. Ayrıca sanatçı, çiçeklere ve bitki örtüsüne göndermelerde bulunarak, duvara monte edilen veya tavana asılan yerleştirmeler yaratarak, doğayı iç mekânlara taşımaktadır. Düşüncelerini ifade etmek için aradığı yumuşaklığı ve işlenebilirliğe sahip olan porselen malzemeyi seçen sanatçı, bu malzemenin mekânın dekorunun ayrılmaz bir parçası olduğunu düşünerek, seramik duvar yerleştirmeleri yapmaya başlamıştır. Nascimento'nun çalışmaları dinginliği, güzelliği ve sadeliği hissettirirken, o kendini bir seramikçi olarak değil, kil üzerinde çalışan bir sanatçı olarak görmektedir (URL 28).

Hollandalı bir sanatçı olan **Cecil Kemperink**, birbirine bağlı yüzlerce seramik halka kullanarak seramik duvar heykelleri yaratmaktadır. Çömlekçi tornasında halkalar oluşturmaya başlayan sanatçı, geriye dönüp baktığında moda geçmişinin ve dans tutkusunun heykellerine yansıdığını düşünmektedir. Kemperink'e göre, çalışmalarındaki her şey birbirine bağlıdır ve bu bağlamda, her birimiz de birbirimize bağlıyızdır. Sanatçı, enerjinin her yerde olduğunu ve hepimizi birbirine bağladığını savunmaktadır. Bir halka hareket ettiğinde, diğerlerini de etkilemektedir. Hareket, sanatçının heykellerinin ifade gücünün önemli bir parçasıdır. Her halka bir çemberin sembolizmini taşımakla beraber, gücü, bağlantıyı ve sonsuzluğu ifade etmektedir. Kemperink, her bireyin dünyaya bağlanmasını, dünyayı hissetmesini ve kendini evinde hissetmesini sağlamak için kil (toprak) malzeme ile çalışmaktadır. Sanatçı, izleyenin eserlerine dokunmasını, onunla etkileşime geçmesini ve onu harekete geçirmesini beklemektedir. Çalışmalarında kırılganlık ve dayanıklılık arasındaki çelişki açıkça görülebilmektedir (URL 29).

Görsel 42,43,44(ayrıntı): Cecil Kemperink, "Seeds of Connection", "Bağlantı Tohumları", "Hold Me", "Sarıl Bana", 11 Kasım 2023.

Sanatçının "Hold Me", "Sarıl Bana" isimli çalışması porselenin farklı renk geçişlerinden oluşan seramik duvar yerleştirmesidir. Hareket onun için heykellerinin ifade gücünün önemli bir parçasıdır. Her halka önemlidir ve diğerini etkiler, çünkü hepsi birbirine bağlantılıdır. Sanatçının çalışmaları duygusal olarak sürekli değişime yol açmakla beraber, renk, ses, malzeme ve ritimde denge aramaktadır. Heykeller hareket ettiğinde izleyenin dinlemesi, görmesi, hissetmesi ve deneyimlemesi amaçlanmaktadır. Sanatçı, doğadan ve özellikle gelgitlerden, kalp atışlarından, güneş ve ay gibi devam eden hareketlerden ilham almaktadır (URL 30). Sanatçının çalışmaları hem ekolojik hem de insanlar arasındaki bağlantıları sembolik olarak ortaya çıkaran bir bağlılık duygusuna odaklanmaktadır. Yönlendirerek yeniden şekillendirilmesi amaçlanan her halka, sanatçının yerde hareket ettirebileceği, tavandan sarkıtabileceği veya duvara asabileceği sağlam ama narin bir kumaş gibi diğer halkalara bağlanmaktadır (URL 31).

Seramik duvar sanatı ile okunabilecek yapıtlar üreten Meksika doğumlu **Raquel Charabati** ve **Monica Bizzarri** bir araya gelerek oluşturdukları projelerin felsefesinde, çamurun bizlere köklerimizi ve tarihimizi hatırlattığını, bu sayede medeniyetleri tanıdığımızı, kırılgan olduğu varsayılan kilin yeryüzünde en kalıcı malzeme olduğunu, sert olanı esneğe dönüştürdüklerini, sanatla iç içe olmanın yeni olasılıklar açtığını düşünmektedirler. Charabati ve Bizzarri'nin zanaat geleneğine dayanan ancak çağdaş sanat düzeyine yükselttikleri çalışmaları, seramik malzemenin sınırlarını zorlayarak olaylara bakış açımızla ürettiğimiz düşünce ve teknikleri yıkarak kile yeni bir ses kazandırmaktadır. Tekstilden ilham alan sanatçılar, dikerek, örerek, esneterek ve katlayarak sert olan malzemeyi esnek bir hale dönüştürmektedirler. Sanatçılar yüzlerce ve binlerce elle şekillendirdikleri sırlı parçalardan duvar düzenlemeleri yaratmaktadırlar. Sonuçta saatlerce el emeği/teknik bilgi gerektiren ve titiz bir süreçten geçerek iç ve dış mekânların estetiğini yükselten büyük boyutlu eserler üretmektedirler (URL 32).

Görsel 45,46,47,48: Raquel Charabati ve Monica Bizzarri, "Canvas", "Tuval", "Espuma", "Köpük", "Dioro", "İki saat", "Purple Nudos", "Mor Düğümler" 2019,15 Kasım 2023.

Sanatçıların proje süreçleri malzemeyi kumaşmış gibi bükmelerine, katlamalarına ve dokumalarına olanak tanıyan özel bir kil karışımı ile başlar. Bu özel organik karışım, büyük ölçüde Meksika'nın belirli bir bölgesinde bulunan antik mineral elementlere dayanmaktadır. Sanatçılar bu elementleri kendileri karıştırıp, her bir seramik parçasını kalıp kullanmadan elle şekillendirmektedirler. Kullandıkları teknik, benzersiz ve güzel bir renk skalası sağlamakla kalmaz, aynı zamanda dış mekân kurulumuna da uygun, dayanıklı ve uzun ömürlüdür (URL 33). İkilinin uzaktan tekstil olduğunu gördüğümüz ancak yakından bakıldığında seramiğin sağlamlığını ve dokusunu hissettiğimiz duvar uygulamaları, her bir parçanın içinde bulunduğu bir anı, yaşam dokusu olarak da söz söylediği bir alana izleyeni davet etmektedir (URL 34).

Seramik duvar sanatı ile okunabilecek yapıtlar üreten diğer bir sanatçı **Melis Buyruk**, büyük ölçekli ve özellikle çiçeklerden oluşan seramik duvar heykelleri yaratmaktadır. Çalışmalarında gerçek olmayacak kadar incelikli bir görüntü sunan sanatçı, izleyenin bu incelikleri görebilmesi için eserlere yakından bakmasını önermektedir. Sanatçı, çoğunlukla emek ve zaman harcadığı çalışmalarında, porselen malzeme ile yaprakları, dokuları, dikenleri, tüyleri ve hayvan

figürlerini gerçekçi bir gözle betimlese de gerçek olmayan bir dünya sunmakta ve doğada gördüğümüz renkleri çalışmalarında kullanmamaktadır. Yaşadığımız dünyanın estetik öğelerine dikkat ederek çalışmalarını kurgulayan Buyruk, güzelliği önemsediği bir kavram olarak niteleyerek, izleyenin esere yaklaştığında, fark ettiği ayrıntıları yeniden düşünmesini amaçlamaktadır (URL 35). Küçük alanlarda, küçük olan formlara ve ayrıntılara ilgi duyan sanatçı, küçük ayrıntıların bütünü oluşturduğunu düşünmektedir.

Görsel 49,50(ayrıntı),51,52(ayrıntı): Melis Buyruk, "Serçe" 2021, "Doğal Ortam" 2021, 23 Temmuz 2023.

Sanatçının çalışmalarında, insana, hayvana ve doğaya ait dokular bulunmaktadır. Bütüne baktığımızda hepsinin tek bir doku olduğunu vurgulayan sanatçı, bu oluşumun habitatı oluşturduğunu işaret etmektedir. Ve böylelikle binlerce dokunun bir araya gelmesi de yaşam formunu ifade etmektedir. Çalışmalarında yaprakları kullanan sanatçı, bazen hayvanların kendisini bazen de tüylerini kullandığını ve bütün dokuların birbirinden çoğaldığını, böylelikle bütünleştiğini vurgulamaktadır (URL 36). Sanatçı, gerçekçi bir gözle betimlediği eserlerinde tek renkli alanlar yaratmaktadır. Eserlerine dikkatle bakıldığında içerisinde insana ve hayvana ait formların da olduğu melez alanlarla karşılaşılmaktadır. Hayvan ve insan bedeninden olan parçaları eşit bir şekilde eserlerine yerleştiren Buyruk, türlerin hiyerarşisini parçalamayı ve insanın üstünlüğü düşüncesini reddetmektedir (URL 37).

Sanat, düşüncelerimizi özgün ve özgür bir biçimde yorumlayarak aktarmaktır düşüncesini benimseyen, Türk seramik sanatına yön vermiş olan seramik sanatçısı ve akademisyen **Güngör Güner**, seramiğin altının toprak, üstünün sırla kaplanarak cam olduğunu ve bu bağlamda insanın toprak ile gökyüzü arasında durduğunu metaforik bir bakış açısı ile vurgulamaktadır. Eserlerinde seramik malzemenin doğasına ve geleneğine saygıyla yaklaşan sanatçı, gelenekten vazgeçmeden tüm yeniliklere de açık olduğunu söylemektedir. Seramik malzemenin sınırlarını sonuna kadar zorlayan Güner, sanatın sonu ve sınır çizgisinin olmadığına inanmaktadır (URL 38). Sanatçı, Türkiye'nin ilk akademik eğitim alan seramikçilerinden biridir. Seramik ona göre hem resim ve heykeli hem de zanaatı ve teknolojiyi içerisinde barındıran bir sanat alanıdır.

Görsel 53,54,55: Güngör Güner, "Bu Bir Karo Değildir" sergisinden, 2022, 25 Temmuz 2023.

Güner'in çalışmalarında Selçuklu, Osmanlı ve Cumhuriyet döneminin etkileriyle beraber, Anadolu'ya dair imgelerin de bulunduğu görülebilmektedir. Sanatçı, kültürel geçmişini içselleştirdikten sonra, zihninde biriktirdikleriyle beraber, yaşanılan çağı reddetmeden eserlerine yansıttığını ve bunun değerli olduğunu vurgulamaktadır (Özgüven, 2018, s. 134, 136,

137). Güner'in "Bu Bir Karo Değildir" isimli sergisi, sanatçının sanat ile tasarımın tam arasında bulunan ve Bauhaus ekolünün izlerini taşıyan, tek bir desenden yola çıktığı son dönem çalışmalarını kapsamaktadır. Bu bir karo değildir isimli sergide oluşturulan motifin, sadece bir karo olmadığını ve tek başına duvarda duran bir resim olduğunu düşünen sanatçı, izleyene tanıdık gelen geometrik motifin aslında yılların süzgecinden geçirilerek bilgisayar yardımıyla yüzeye aktarıldığını ve kopyalama olmadığını söylemektedir. Motifin özü, sekiz köşeli Selçuklu yıldızını işaret etmektedir. Sergide Selçuklu kültürüne ait olan yıldızın, çağdaş sanatta ne şekilde yorumlandığı görülebilmektedir. Sanatçının çalışmalarındaki yalınlık, geleneğe olan saygı, tinsellik, simgesellik ve özgünlük yaratım sürecinde kendisine eşlik etmektedir (URL 39). Geçmişe arkasını dönmeden, yenilikten yana olduğunu söyleyen sanatçı, bu düşüncesini seramik duvar sanatında da göstermektedir. Güner'in gençlik yıllarında mimariyle bütünleşen, iç ve dış mekânlarda kurgulanan resimsel anlatımlı artistik seramik panoları da bulunmaktadır. 2000'li yılların başında foto seramik tekniği ile fotoğrafları yüzeye aktaran sanatçı, resim ile seramiğin buluştuğu sanat yapıtları da üretmiştir (Batukan, 2008, s. 44, 60, 63).

4. Sonuç

İçerisinde bulunduğumuz yüzyılda mimari ve seramik arasındaki ilişkinin yeniden sorgulandığı ve yorumlandığı görülmektedir. Seramik malzemenin tarihsel olarak köklü bir geçmişe sahip olduğu bilinmekle beraber, Anadolu'da Selçuklu ve Osmanlı uygarlıklarında çoklukla kullanılmıştır. Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde yapılarda görülen çini duvar uygulamaları daha sonraki dönemlerde artistik seramik panoları olarak karşımıza çıkmaktadır. Artistik seramik panolar uygulandıkları yapılarla birebir ilişki içerisindedirler. Günümüzde artistik seramik panoların duvar sanatına/yerleştirmesine/heykeline dönüştüğü görülmektedir. Bu bağlamda, seramik duvar sanatı izleyen tarafından sanat bilincinin yükselmesine ve görsel zenginliklerinin çoğalmasına katkı sağlamakla beraber sanatsal duyarlılığında artmasına yardımcı olmaktadır. Seramik malzeme, gölgesiyle, rengiyle, dokusuyla, yansımasıyla ve ışığıyla değişken özellikler gösteren, yapısı gereği güçlü bir malzemedir. Kil malzemenin plastiklik özelliğinden yararlanan sanatçılar, geleneği geleceğe taşıyarak bir köprü vazifesi üstlenmektedirler. Sanatçı kullandığı teknik, kavram ve biçimsel olarak uyguladığı eserinde, gelecek nesillere ve izleyiciye örnek oluşturacak yapıtlar ortaya koymaktadır. Seramik panoları geçmişten günümüze kadar sanatsal ve endüstriyel alanlarda hızlı bir değişim göstermiş ve bu bağlamda oldukça hareketlilik sağlanmıştır. 1960'lı yıllarda kentleşmeyle beraber, Türkiye'de Artistik seramik panolar genellikle soyut ve anlatımcı bir ifade olarak görülmeye başlarken, Cumhuriyet döneminde ise geleneksel olan ile çağdaşın birlikteliği yolunda eserler üretilmeye başlanmıştır.

Günümüzde seramik duvar sanatı uygulamalarının yüzeylerle uyumlu yeni bir sanat dili oluşturması açısından, eserin zaman zaman yüzey üzerine asılarak, zaman zaman da yüzeye sabitlenerek yeni alanlar oluşturduğu görülmektedir. Seramik duvar sanatı uygulamalarının meydana geldiği alanlar tekrar ilkesi ile yapılmış çalışmaları da beraberinde getirmiştir. Tekrar ilkesi ile yapılan formlar, sonunda bir bütünü oluşturmakla beraber, esere canlılık ve hareket sağlamaktadır. Seramik duvar sanatında tekrar ilkesi sanatçıya yeni pencereler açarken, yeni ifade biçimleri oluşturması açısından da önemlidir. Gelecek nesillere kültürel bir zenginlik aktarımı sağlayan seramik duvar sanatı, mekâna kimlik kazandırırken, izleyeni de psikolojik, sanatsal ve sosyolojik açıdan etkilemektedir. Seramik malzeme mimari yapının ayrılmaz bir parçası olarak, duvar sanatında çağdaş sanat anlayışıyla önemli bir alan edinmiştir. Seramik

duvar sanatının amacı sadece bir mekânı estetik açıdan tanımlamak değil, aynı zamanda özgün bir alan yaratarak yapıyı da özgün bir kimliğe kavuşturmasıdır. Seramik duvar sanatının uygulandığı mekân, sanatçının ifade diliyle okunabilen bir duvara dönüşmektedir. Günümüzde yaşam tarzının değişmesi ile artistik seramik panolar seramik duvar sanatına dönüşmüş ve bir sonraki çağa gönderimde bulunmasını da beraberinde getirmiştir. Sonuç olarak, her duvar sanatı uygulaması, biçimi ve içeriğiyle bütünleşmiş bir yapı sunmaktadır. Biçimin her bir öğesi kendi içerisinde bir içerik ile bütünleşmiştir. Günümüzde seramik duvar sanatı uygulamaları, mekânın ayrılmaz bir parçası olarak değerlendirilmektedir.

Kaynakça

Batukan, F. (2008). Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Seramik ve Cam Anasanat Dalı Çağdaş Türk Seramik Sanatında Prof. Güngör Güner'in Yeri [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.

Cingöz, A. (2022). Mimarlıkta ve İç Mimarlıkta Tasarım Ögesi Olarak Seramik Pano Kullanımı [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çetin, C. İ. (2022). İç Mekânda Artistik Seramik Pano Çalışmaların Sunumu; Sanatçı Serap Akarcalı Çalışmaları Örneği. *International Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*. 8 (48). 84-90. http://dx.doi.org/10.31589/JOSH_AS.882 (Erişim tarihi:06.10.2023)

Erman, D. O. (2010). Cumhuriyet Sonrası Türk Seramik Sanatının Çağdaşlaşma Süreci. *Sanat ve Tasarım Dergisi*. 1 (6). 77-93. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/192573 (Erişim tarihi:06.09.2022)

Hayırsever, B. (2019). Seramik Yüzey – Mekân İlişkisi ve Bir Duvar Uygulaması. [Yayımlanmamış Sanatta Yeterlik Tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.

Küçük, H., ve Özçelik, H. (2022). Sanatın Dönüştürücü Gücü Etkisinde Kamusal Mimari Yapılardaki Duvar Seramikleri, *Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sanat Yazıları Dergisi*, 0 (47). 473-487. https://sanatyazilari.hacettepe.edu.tr/img/14345130112022__5916253924k.pdf (Erişim tarihi:03.10.2023)

Özgüven, S. (2018). Seramik Sanatçısı Prof. Dr. Güngör Güner ile Söyleşi. Konya Sanat-Necmettin Erbakan Üniversitesi Güzel Danatlar Fakültesi Dergisi. Sayı: 1. 132-137 https://dergipark.org.tr/tr/download/issue-file/18373 (Erişim tarihi:21.10.2022)

Görsel Kaynakça

Görsel 1, 2, 3, 4, 5, 6: https://www.1stdibs.com/art/sculptures/danielle-weigandt-untitled/id-a_4253781/
https://www.danielleweigandt.com/wallinstallations/cm5g4uomujrpd4c62oo33dsnzq2s1m
Görsel 7, 8, 9: https://www.savannahclaycommunity.com/heather-knight.html
https://cargocollective.com/klink/Artist-Heather-Knight

Görsel 10, 11: https://www.riverbank.ie/event/inside-outside-exhibition-by-isobel-egan/ https://www.sofinearteditions.com/work/continuum/

Görsel 12, 13: http://www.juditvarga.net/statement.html

Görsel 14, 15, 16, 17: https://www.californiahomedesign.com/trending/2021/06/11/in-person-opening-of-one-of-many-a-group-exhibition-featuring-new-works-of-art-by-karyn-gabriel-tanya-hollis-and-liza-riddle-at-dzine-gallery/ www.karyngabriel.com

Görsel 18, 19, 20: https://www.mutualart.com/Artist/Laurel-Lukaszewski/337C449B4026E758 https://lrossgallery.com/artists/laurel-lukaszewski/ https://art.state.gov/personnel/laurel_lukaszewski/

Görsel 21, 22, 23: http://www.bluecrowgallery.com/lauren-blakey https://canadianartjunkie.com/2019/03/12/natural-ceramics/

Görsel 24, 25, 26, 27: www.margaretboozer.com https://art.state.gov/personnel/margaret_boozer/ https://www.interiorzine.com/2009/06/22/dichotomy-of-dirt/

Görsel 28, 29, 30: https://ruthborgenicht.com/

Görsel 31, 32, 33, 34: http://pyrogirlaspen.com/portfolio/paper-clay-recent/ http://pyrogirlaspen.com/portfolio/paper-clay-2010-12/

Görsel 35, 36, 37: https://goldsmidtassembly.com/artist/stine-jespersen/ https://cargocollective.com/stinejespersen/Statement https://www.stinejespersen.com/

Görsel 38, 39, 40, 41: www.valerianascimento.com

Görsel 42, 43, 44: https://cecilkemperink.nl/en.html https://www.cecilkemperink-shop.nl/a-63594453/cecil-kemperink-sculptures/hold-me-six-items/

Görsel 45, 46, 47, 48: https://www.charabatibizzarri.com/

Görsel 49, 50, 51, 52: https://melisbuyruk.com

Görsel 53, 54, 55: https://www.seramikturkiye.org/post/bu-bi-r-karo-de%C4%9Fi-ldi-r https://www.facebook.com/Dartgaleri/posts/5311744172218944/?locale=ms_MY

URL 1- https://www.artstudio.org/artists-of-gumbo-clayfest-2023/ (Erişim tarihi:15 Haziran 2023)

URL 2- https://www.1stdibs.com/art/sculptures/danielle-weigandt-untitled/id-a_4253781/ (Erişim tarihi:15 Haziran 2023)

URL 3- https://www.elementclaystudio.com/store/p533/setofmicrotiles.html#/ (Erişim tarihi:17 Mayıs 2023)

URL 4- https://blogs.scientificamerican.com/symbiartic/science-art-interviews-heather-knight/ (Erişim tarihi:17 Mayıs 2023)

URL 5- http://www.isobeleganceramics.com/work.html (Erişim tarihi:15 Haziran 2023)

URL 6- https://www.riverbank.ie/event/inside-outside-exhibition-by-isobel-egan/ (Erişim tarihi:15 Haziran 2023)

URL 7- http://www.juditvarga.net/statement.html (Erişim tarihi:17 Nisan 2023)

URL 8-https://www.aic-iac.org/member/judit-varga/ (Erişim tarihi:17 Nisan 2023)

URL 9-https://www.homeanddesign.com/2009/12/14/art-studio-natural-expression/ (Erişim tarihi:17 Nisan 2023)

URL 10- www.karyngabriel.com (Erişim tarihi:18 Şubat 2023)

URL 11-https://www.deltacollege.edu/student-life/delta-center-arts/lh-horton-jr-gallery/online-exhibitions-virtual-events/visions-clay-3 (Erişim tarihi:18 Şubat 2023)
URL 12-https://www.californiahomedesign.com/trending/2021/06/11/in-person-opening-of-one-of-many-a-group-exhibition-featuring-new-works-of-art-by-karyn-gabriel-tanya-hollis-and-liza-riddle-at-dzine-gallery/ (Erişim tarihi:18 Şubat 2023)
URL 13-www.laurellukaszewski.com (Erişim tarihi:25 Ocak 2023)
URL 14-https://wparch.com/sculpting-water-laurel-lukaszewski/ (Erişim tarihi:25 Ocak 2023)
URL 15-https://www.eastcityart.com/profiles/laurel-lukaszewskis-white-point-studio/ (Erişim tarihi:25 Ocak 2023)
URL 16-http://www.bluecrowgallery.com/lauren-blakey (Erişim tarihi:21 Aralık 2022)
URL 17-https://www.thepolymerarts.com/blog/tile-talk/ (Erişim tarihi:21 Aralık 2021)
URL 18-https://earthmatters2013.wordpress.com/tag/margaret-boozer/ (Erişim tarihi:27 Mart 2023)
URL 19-www.margaretboozer.com (Erişim tarihi:27 Mart 2023)
URL 20-https://ruthborgenicht.com/monograph/ (Erişim tarihi:11 Mayıs 2023)
URL 21-http://nlisus.com/?page_id=149 (Erişim tarihi:11 Mayıs 2023)
URL 22-http://pyrogirlaspen.com/resume/ (Erişim tarihi:16 Nisan 2022)
URL 23-https://saltmag.online/2019/02/02/winter-contours-a-sara-ransford-gallery/ (Erişim tarihi:16 Nisan 2022)
URL 24-https://www.stinejespersen.com/ (Erişim tarihi:21 Aralık 2022)
URL 25-https://www.gallerierasmus.dk/stine-jespersen/ (Erişim tarihi:21 Aralık 2022)
URL 26-https://peachcorner.dk/past-exhibitions/2021/ (Erişim tarihi:21 Aralık 2022)
URL 27-www.valerianascimento.com (Erişim tarihi:20 Temmuz 2023)
URL 28-https://helenchislett.com/gallery_items/black-cups (Erişim tarihi:20 Temmuz 2023)
URL 29-https://through-objects.com/blog/ceramic-series-by-cecil-kemperink/ (Erişim tarihi:11 Kasım 2023)
URL 30-https://cecilkemperink.nl/en.html (Erişim tarihi:11 Kasım 2023)
URL 31-https://www.thisiscolossal.com/2022/08/cecil-kemperink-linked-ceramic-sculptures/ (Erişim tarihi:11 Kasım 2023)
URL 32-https://www.charabatibizzarri.com/ (Erişim tarihi:15 Kasım 2023)
URL 33-https://www.codaworx.com/projects/silicon-valley-interior-wall-installation/ (Erişim tarihi:15 Kasım 2023)
URL 34-https://softmagazine.mx/arte/hechizo-y-seduccion-en-maco-diseno/ (Erişim tarihi:15 Kasım 2023)
URL 35-https://vogue.com.tr/sanat/melis-buyrukun-gercekustu-dunyasi (Erişim tarihi:23 Temmuz 2023)
URL 36-https://www.aksam.com.tr/cumartesi/melis-buyruk-calismalarimda-referansim-insan-hayvan-ve-doga/haber-1300516 (Erişim tarihi:23 Temmuz 2023)
URL 37-https://bigumigu.com/haber/melis-buyruk-tan-bitki-hayvan-ve-insan-formlarinin-birlestigi-porselen-dunyalar-habitats/ (Erişim tarihi:23 Temmuz 2023)
URL 38-http://www.gungorguner.com/viewofart.htm (Erişim tarihi:25 Temmuz 2023)

URL 39-https://www.seramikturkiye.org/post/bu-bi-r-karo-de%C4%9Fi-ldi-r (Erişim tarihi:25 Temmuz 2023)